

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 48.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

Nunc vltirice manu nulli reuocabile vibro.

¹⁴ Ecce velut stipulae rapido quas flamma sonore
Inuasit, momento vno feralibus omnes
Consumpti perière rogis; cine facta rapaces
Ossa tulere Noti, nec tanto paruus ab igne
Reliquus argentem calefecit carbo popellum.

¹⁵ Scilicet ille malus teneris quem luxus ab annis
Imbiberas cum lacte simul, totòque sequentis
Aeui curriculo fouisti semper, ab ipsa
Quippe rudi dudum scelus omne edocta iuuenta
Contemptusque Dei, rerumque profunda latentum
Cognitio, vetitas olim quaesita per artes
Hanc cladem peperere tibi, quam nulla silebunt
Saecula, consultis & consultoribus aequam.

Cap. 48.
Per antiche-
sin transit ad
Israëlitas.

¹ Assyrios haec fata manent, qua vertere nulli
Fas hominum, nulli quos percoluere deorum:
At vos, qui veterum titulos iactatis auorum,
Stemmatibus variegatis, & sanguine tantum
Mentiti genus Isacidum, claramque Iacobi
Progeniem; audite haec, qui non effabile numen,
Quod proferre timent ipsa sine corpore mentes
Caliuaga, nomen calo terrisque tremendum
Vertitis ad fraudes periura voce tegendas:

² Interea sceleri speciosa vocabula vestro,
O impostores, praetexitis, & genus alto
Israële satum, & primos sanctae urbis honores
Præripitis, falsoque Dei praesentis amicam
Persuadetis opem: Deus omnem belliger odit
Iamdudum fucum, nec tales perferet usus.

³ Ecce vides, meritoque tuo gens perditasentis,
Ni tibi (quod credo) frons aenea, ferrea ceruix,
Et triplici pectus riget aere, miserima sentis
Quam tibi vera olim, quam sum manifesta minatus.
Cum canerem saeculis instantia fata futuris,
Ecquid ab ore meo, quod non mox ipsa probauit
Euentu praecleara fides, auctore profectum est?

⁴ Vt dixi, ut volui, mox erupere malorum
Agmina, vindictae scelerum prouisa tuorum.
Nam surdam monitis clausisti mollibus aurem,
Dura nimis, sensusque omnes adamante reuincta.

⁵ Haec ego, ne falso vestris praeuisa referres
Dæmonibus, volui predicere, dictaque iussi
Esse rata ut fierent, quae tam praesentia nunquam

c 3

Sperasses,

14 Ecce, facti sunt quasi stipulae, ignis combussit eos: non liberabunt animam suam de manu flammae: non sunt prunae quibus calefiant; nec focus, ut sedeant ad eum.

15 Sic facta sunt tibi in quibuscumque laboraueras: negotiatores tui ab adolescentia tua, unusquisque in via sua errauerunt: non est qui saluet te.

Cap. 48.

1 Audite haec domus Iacob, qui vocamini nomine Israëli, & de aquis Iuda existis, qui iuratis in nomine Domini, & Dei Israëli recordamini non in veritate neque in iustitia.

2 De ciuitate enim sancta vocati sunt, & super Deum Israëli constabiliti sunt: Dominus exercituum nomen eius.

3 Priora ex tunc annuntiaui, & ex ore meo exierunt, & audita feci ea: repente operatus sum, & venerunt.

4 Sciu enim quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & frons tua aerea.

5 Praedixi tibi extitit: antequam venirent indicaui tibi, ne forte diceres, Idola mea fecerunt haec, & sculptilia mea, & conflata mandauerunt ista.

6 Quae audisti, vide omnia: vos autem num annuntiafastis? Audita feci tibi noua extitit, & conseruata sunt quae nescis:

7 Nunc creata sunt,
& non extitit: & ante
diem, & non audisti
ea, ne forte dicas, Ec-
ce ego cognoui ea.

8 Neque audisti, neque
cognouisti, neque ex-
tunc aperta est auris
tua. scio enim quia
prauaricans prauari-
caberis, & transgres-
sorem ex utero voca-
ui te.

9 Propter nomen
meum longè faciam
furorem meum: & lau-
de mea infrenabo te,
ne intereas.

10 Ecce, excoxi te,
sed non quasi argen-
tum, elegi te in cami-
no paupertatis.

11 Propter me, pro-
pter me faciam, ut nō
blasphemem: & glo-
riam meam alteri
non dabo.

12 Audi me Iacob, &
Israël quæ ego voco.
ego ipse, ego primus,
& ego nouissimus.

13 Manus quoque
mea fundauit terram,
& dextera mea men-
sa est celos: ego vo-
cabo eos, & stabunt
super eam.

Sperasses, nec enim vetera cui gesta prioris
Nunc cano nota satis, nec vocis egentia nostræ,
Sed noua, sed veterum nulli præscita magorum,
Ne dum nota tibi, quod non nisi dicere mendax
Nugatrixq. potes: nam quæ sub corde voluto,
Exequor illa statim, dictum factumque per arctis
Inter se distant spatiis, passuque propinquo
Verba fides sequitur manifestis prodita signis.

2 Nec tamen hæc facilem admisisti pronus in aurem,
Atque adeo nostros etiam-num audire recusas
Infelix monitus, docilemque aduertere mentem.
Heu durum genus! haud potius es desistere victus,
Corde sed indomito perstas infrenis & exlex
Peccare, hoc ipsum materna imbutus ab aluo.

3 Talem ego te, quamuis iam dudum ab origine prima
Cognorim flecti rigidum, & mollescere durum,
Iniecta cohibebo manu, frenoque præhensum
Ad meliora traham inuitum, frustra que frementem,
Et saltus cacos præruptaque saxa petentem.
Interea iusto parcam indulgere furori,
Me propter nomenque meum; ne scilicet inter
Falsa peregrinas patiar conuicia gentes,
Et mihi, cui debetur honos & gloria soli,
Muta idola ferant, & signa carentia vita.

4 Nam cur te toties coxi, totiesque recoxi,
Ut coquitur rapidis argentea massa caminis,
Nunc opibus, modo pauperie, modo pace, modoque
Immutans sortem belli, versansq. probansque;
An non ut scires qui sim, aut quo nomine dignus?

5 Me propter, me propter ego faciam ista, meaq.
Non patiar minui ius maiestatis honorum.

6 His ergo, o moniti toties, totiesque vocati
Isacida, arrectas aduertite vocibus aures.
Primus ego rerum, rerumque nouissimus auctor
Et sator omnigenum, quidquid mare, quidquid & æther
Latipotens, quidquid tellus, celumq. profundum
Siue extra siue intus habet, quodcunque videtis
Sentitisq., opus omne meum est. 7 Ego pondere nixam
Libratamque suo telluris in aere molem
Suspendi; cali vastos ego mobilis orbis
Dimensus, Soli radios, sua mensura Luna
Augmina dispenso, stellas ego, cunctaque magni
Luce mea pasco rutilantia sidera mundi.

Semel atque
iterum admo-
nuimus tem-
pore Isaiæ
fuisse multos
idololatrias in
populo Israël:
hinc est quod
tam sollicitè
tamque dili-
genter incul-
cat maiestatem
Dei vnicè co-
lendam.

Stant

Stant per me, stabuntque anni, mensesq̄, diēsq̄,
Et madide noctes, manuum monumenta mearum.

14 Ite igitur, vestrisque ingūm ceruicibus olim
Impositum excutite Isacide, certique salutis
Promissa oblatum diuini muneris vsum
Et libertatem meliore capeſſite vultu.

Non tutum reuuisse Deo: mortalia non sunt
Quae vestras immiſſa ſonant reſponſa per aures,
Audendum eſt auctore Deo: Deus optimus auctor

Egregium bello herosa, & praestantibus auſis,
Quem ſibi delectum magno deuinxit amore,
Mittet ab extremi longinquis ſinibus orbis
Depopulaturum Babylonica regna, genūſque
Chaldaeum, generiſque inuiſum ſemen ab ima
Stirpe reuulſurum. 15 nam quae mihi cunque ſedebit

(Magnus ait Dominus) ſententia, protinus ille
Perficiet, comes armorum ductorque meorum:
Ille viam ingrediens, me, me duce, & auſpice vincet;
Nec quiſquam aduerſis illi ſe opponere ſignis,
Vltricem ve aſiem audebit, curſumque morari.

16 Sic etenim iuſſi, ſic ſaeculis pluribus ante
Quam fieret, vera praedixi voce futurum,
Conſcius ipſe etiam noſtro ſe numine ferri,
Vadet in aduerſos hoc ipſo audentior hoſtes,
Certus opis, certus potiundi ex hoſte triumphi.

17 Hae ego, quaeq̄ alia admonui olim plurima, quaeq̄
Nunc etiam moneo, veſter Deus atque redemptor,
Debuerant vobis vitam mutaſſe priorem
In melius, morēſque nouos formaſſe colendo,
Omnia quae pigras leuiter tranſmiſſa per aures
Aut contempta vaga per inane tulere procella.

18 Quae ſi peccatoribus penitus commiſſa profundis
Seruaſſes memor, o quam te pax alma bearet!

Pax animi tranquilla quies, ſecura voluptas,
Pax aequi iuſtisque tenax, & conſcia recti,
Deliciaſque pluens pleno velut aurea cornu
Copia, montano torrentior amne, mariſque
Gurgitibus vaſtis tumidi, pelagique profundo.

19 At ſtirpis ſeries veſtra, & genus omne nepotum,
Quot vento pulſi plangunt ad littora fluctus,
Quotque lapilliſſera fundo voluuntur arena,
Viciffet numero, longumque ſuperſtes in annum
Nullisque attritum bellis, nulloque minutum

Funere,

14 Congregamini omnes vos, & audite: quis de eis annuntiauit haec: Dominus dilexit eum, faciet voluntatem ſuam in Babylone, & brachium ſuum in Chaldaeis.

15 Ego ego locutus ſum, & vocaui eum: adduxi eum, & directata eſt via eius.

16 Accedite ad me, & audite hoc: non a principio in abſcondito locutus ſum: ex tempore antequam fieret, ibi eram, & nunc Dominus Deus miſit me, & ſpiritus eius.

17 Haec dicit Dominus redemptor tuus ſanctus Iſraël, Ego Dominus Deus tuus doceus te vilia, gubernans te in via qua ambulas.

18 Vtinam attendiſſes mandata mea: facta fuiſſet ſicut flumē pax tua, & inſtitia tua ſicut gurgites maris.

19 Et fuiſſet quaſi arena ſemen tuum, & ſtirps vteri tui vt lapilli eius: non interiſſet, & non fuiſſet attritum nomen eius a facie mea.

Fraud dubiū
quin hic Cy-
rū intelligat
qui voluntatem
Dei fecit
contra Baby-
lonē, & ex-
eruit brachium
ſuum contra
Chaldaeos.

Aduerte elo-
quentiā Pro-
phetiae admi-
rabili in praed-
dicanda ple-
niſſima Dei
iuſtitia &
pace.

Funere, me coram sedes tenuisset auitas.

20 Egredimini de Babylone, fugite à Chaldæis, in voce exultationis annūtiatē: auditum facite hoc, & efferte illud vsque ad extrema terre. Dicite, Redemit Dominus seruum suum Iacob.

21 Non fuerunt in deserto, cum educeret eos: aquam de petra produxit eis, & scidit petram, & fluxerunt aquæ.

22 Non est pax impiis, dicit Dominus.

Cap. 49.

1 Audite insule, & attendite populi de longe: Dominus ab utero vocauit me, de ventre matris meæ recordatus est nominis mei.

2 Et posuit os meum quasi gladiū acutum: in vmbra manus suæ protexit me, & posuit me sicut sagittam electam: in pharetra sua abscondit me.

3 Et dixit mihi, Seruus meus es tu Israël, quia in te gloriabor.

20 *Perge tamen, celerique fuga Babylona relinque, Proripe te terris crudelibus, effuge saeuam Atque illaudatam Chaldæi limitis oram.*

Tum letam latus quantum potes exere vocem, Iamque tuis totum reple clangoribus orbem, Descendisse Deum calo, veramque Iacobi Progeniem manibus diri eripuisse tyranni;

Perque insessa feris loca, perque liquoris egena, Absque siti, petra fontes fundente perennes, Illa sum patris retulisse penatibus agmen

Pace data, qua non gaudebunt impia corda Mentisque indomita: dicit Deus Isacidum Rex.

1 *Vos quoque litoribus quamquam cōtraria nostris,*

O clausa pelago gentes, procul arua tenetis,

Gens obscura modo, sed mox voluentibus annis,

Ventura in magnum imperium domui insita nostræ

Vos vox, vos hæc vox diuinitus edita tangit:

Audite, atque Deo faciles parete volenti.

Me Dominus castis inclusum virginis almæ Visceribus, factumque hominem virtute manente

Incolumi, qua sum Deus, ut vis nominis apte

Naturam signaret vtramque, vocauit Iesum;

Verum hominem, verumque Deum, seruare potentem

Quos hominum primi vetitos decerpere fructus

Ausi perpetua damnarant crimine mortis:

Hoc titulo insigni, quem summus suspicit æther

In fera regna tremunt, reges telluris adorant

Sceptrigeri, casta pura me matris ab aluo

Diuus honoratum voluit Pater, illius olim

Promissi memor, Abramo quod fecerat antè.

2 *Ipsæ meo ancipitem gladium dstringit ab ore,*

Quem quisquis penitis in corde recessibus hausit,

(Mira cano) vitam recipit pro funere, moxq;

Ardet abire fuga, tenero sique relinquere natos,

Consortemque thori, fessosq; atate parentes;

Mæque sequi, verum sub carne Deum moribunda,

Verum hominem, dextræq; Dei munimine fultum.

Quem, velut electam mille inter tela sagittam,

Cum lubet, aurata promit conditque pharetra,

Omnipotens rerum genitor, mentisque suorum

Vulnerat, æternoque sui bonus vrit amore.

3 *Tum me oculis spectas dulcem iaculantibus auram*

Allo-

Audit ad historiam Exodi.

Cap. 49.

Ab hoc capite vsque ad finem libri est quasi vnus & perpetuus cōtextus ad Christum: hic Hieronymus ad Rufinum scribens dicit hic Isaiam non prophetiam, sed historiã exercere.

Vide Cyrillum hoc ipso loco.

Verbum domini gladius acutus. Hinc collige vim efficacẽ verbi Dei.